

## DANIŞMA MECLİSİ S. Sayısı : 263

### Ahmet Mehmet ULUĞBAY Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu. (3/18)

TC

Başbakanlık

Özlük ve Yazı İşleri Genel Müdürlüğü  
Sayı : 301-10906

10 Kasım 1980

Konu : İdam cezasına hükümlü Ahmet Mehmet Ulubay

#### MİLLİ GÜVENLİK KONSEYİ BAŞKANLIĞINA

Cemalettin Çiftçi ile Fikri Tokgöz'ü ayrı ayrı tarihlerde paralarına tamahen öldürmek ve izinsiz silah taşımak suçlarından sanık Isparta İli Yayla Mah. Hane 131 Cilt 712 Sahife 30'da kayıtlı Osman oğlu Zeliha'dan olma 21.3.1942 doğumlu Ahmet Mehmet Ulubay (Uluğbay)'ın T. C. K.'nun 450/7 inci maddesi uyarınca ölüm cezası ile mahkûmiyetine dair Isparta Ağır Ceza Mahkemesince verilen Hüküm, Yargıtay Birinci Ceza Dairesince tasdik edildiğinden yapılacak diğer işlemler için Cumhuriyet Başsavcılığına ve daha sonra Adalet Bakanlığına gönderilen adı geçen mahkûmiyet dosyası ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin tasdik ilamı, konu hakkındaki Adalet Bakanlığı yazısının sureti ile birlikte 4.12.1975 günlü 5/4-7371 sayılı yazımızla Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Bülend ULUSU  
Başbakan

#### Adalet Komisyonu Raporu

TC

Danışma Meclisi  
Adalet Komisyonu  
Esas No. : 3/18  
Karar No. : 63

30 Hizaran 1982

#### DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Cemalettin Çiftçi'yi 15.10.1973, Fikri Tokgöz'ü 16.2.1974 tarihlerinde paralarına tamaen öldürmek ve izinsiz memnu silah taşımak suçlarından sanık Isparta İlinin Yayla Mahallesi, Hane 131, Cilt 7/2 ve Sayfa 38'de kayıtlı Osman oğlu Zeliha'dan olma 21.3.1942 doğumlu Ahmet Mehmet Uluğbay'ın Cemalettin Çiftçi'yi öldürmekten Türk Ceza Kanununun 450/7 ve 1803 sayılı Af Kanununun 1/B maddelerine istinaden 30 yıl ağır hapis cezasına ve Fikri Tokgöz'ü öldürmekten yine Türk Ceza Kanununun 450/7 maddesine göre idam cezası ile mahkûmiyetine ve 6136 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine muhalefetten bir yıl hapis ve 500 lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına dair Isparta Ağır Ceza Mahkemesinin 4.2.1975 günlü Esas 1974/68, Karar 1975/16 sayılı hükmü Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 21.10.1975 gün, Esas 1975/975, Karar 1975/3372 sayılı ilamıyla onanmak suretiyle kesinleşmiş bulunduğundan bu işe ait dosya Başbakanlığın 14.12.1975 gün, 5/4-7371 sayılı Tezkeresine ekli olarak Millet Meclisi Başkanlığına sunulmuş, 12 Eylül 1980 tarihine kadar

dosya görüşülemediğinden ve belirlenen tarihte Türkiye Büyük Millet Meclisinin feshedilmesi üzerine Başbakanlığın 10 Kasım 1980 gün ve 301/10906 sayılı yazısıyla Millî Güvenlik Konseyi Başkanlığına intikal ettirilmiş ve bilahara 2485 sayılı Kanunla kurulan Danışma Meclisinin çalışmaya başlamasından sonra İçtüzüğü'nün 86 ncı maddesi gereğince Adalet Komisyonuna havale olunan dosya Adalet Bakanlığı temsilcisinin katılımıyla yapılan toplantıda incelenip görüşüldü.

Sanık Ahmet Mehmet Ulugbay'ın kumara düşkün olduğu, evdeki birtakım malların satışından elde edilen paraları kumarda kaybetmiş olmasından dolayı borçlandığı ve para sıkıntısına düştüğü 15.10.1973 günü 23 AK 550 plaka sayılı Murat marka taksi otomobiliyle çalışmak üzere evinden çıkan öldürülen Cemalettin Çiftçi'nin akşamdan sonra aralarındaki anlaşma gereğince sanığı otomobiline alarak Isparta'dan Dinar istikametine hareket ettikleri ve bir süre gittikten sonra öldürülen şoförde para olduğuna kani bulunan sanığın bir fırsatını bularak 7,65 mm. çapındaki 691686 numaralı Brovniç marka tabancasını çekerek ona ateş ettiği çıkan kurşunun sağ kulak keçesini delerek kafasından yaraladığı şoför Cemalettin Çiftçi'nin almış olduğu bu yaranın etkisiyle beyin harabiyetinden öldüğü, bilahara sanığın öldürdüğü şoförün ceplerini karıştırarak bulabildiği, miktarı bilinmeyen parasını aldığı ve hatta bozuk paranın arabanın içine düştüğü, ölüyü bagaja kilitledikten sonra otomobili söğüt ağaçları arasına bırakarak otomobilin kontak, ve kapı bagaj anahtarlarını alarak olay yerinden uzaklaşıp izini kaybettiği,

10.2.1974 tarihinde de 9 mm. çaplı 93084 numaralı valter marka bir tabancayı kasaba dışında izinsiz taşıdığı ve bununla müteaddit el maskûn olmayan mahalde ateş ettiği,

Bu olaydan bir süre sonra sanığın 16.2.1974 günü otomobil tamirciliği yapan ve eskiden beri arkadaşı olan Fikri Tokgöz'ün atelyesine giderek kendisine ait bulunan motosikletini tamir ettirmek üzere ona bıraktığı ve tamir ettirip geri aldığı, aynı gün adı geçen Fikri Tokgöz'ün ayakkabı tamircisi akrabası olan Tevfik Akdemir'in dükkânına gittiği, ayakkabılarını alarak borcunu ödemek üzere bir cebinden 5 - 10 liralıkları diğer cebinden deste ile 500 liralıkları çıkardığı bu sırada da aynı dükkânda bulunan sanığın öldürülen Fikri'de çokça para bulunduğunu görüp anladığı, ayrıca o gün akşam üzeri Fikri'nin evine gidip elbise değiştirdiği evindeki 10 altın bilezik parasını otomobil almak için karısından aldığı, sanığın arkadaşı Fikri'yi kent lokantasına misafir ederek gece yeyip içtikleri bu sırada Fikri'nin Antalya'ya giderek Skoda marka araba almak istediğini söylediği, Fikri'nin bu özel durumunu anlayan sanığın onu hemen otomobil almak hususunda ikna ederek motorsikletinin arkasına bindirip gece saat 22.00 sıralarında lokanta önünden hareket ettikleri şehirden çıkarak gece Yakaören Köyü yoluna geldikleri zaman bir kolayını bularak yine 691686 numaralı 7,65 mm. çaplı Brovniç marka tabancasını çekerek ateş ettiği çıkan kurşunun başın oksipital bölgesine saplandığı bir boş kovanın orada bulunduğu Fikri'nin almış olduğu bu yaranın etkisiyle beyin harabiyetinden öldüğü ve bundan sonra sanığın öldürdüğü maktûlün ceplerinin astarının dışarıda bulunduğu ve cesedin etrafında bozuk paraların saçılmış olduğu, Fikri'nin üzerinde mevcut bulunan paralarını alarak motorsikletine binip olay yerinden uzaklaştığı,

Ertesi günü sanığın cesedin kaldırıldığı hastaneye geldiği cenaze törenine katıldığı, karakola gelip size yardımım dokunabilir mi? Sözlerini sarfettiği hareketlerinden, sarfettiği sözlerden şüphe edilerek zabıtaca üzerinde yapılan aramada üzerinde (Zülfü Saka) yazılı bir maskota bağlı olarak otomobil anahtarlarının bulunması üzerine bu anahtarların 16.10.1973 tarihinde öldürülen Cemalettin'in taksi otomobiline ait olabileceği şüphesi üzerinde durularak kardeşi Cemalettin'de bulunan (23 AK 550) plaka numaralı otomobil getirtilerek yapılan uygulamada 22.2.1974 günlü bilirkişi raporuna göre gerek kontak ve gerekse kapı ve bagaj anahtarlarının bu otomobile uyduğu söz konusu anahtarların orijinal olduğu, bu arabanın şoför mahallinde bulunan 7,65 mm. çaplı boş kovan ile Fikri Tokgöz'ün öldürüldüğü yerde bulunan bir adet kovan otopside Fikri'nin başından çıkarılan mermi gömleğinin sanığın annesi tarafından saklandığı yerden alınıp ve tanık Ali Telli aracılığı ile zabıtaya teslim edilen sanığa ait bulunan iki tabancadan 691686 numaralı 7,65 mm. çapındaki Brovniç marka tabanca ile atılmış olduğu ve sanığın 10.2.1974 tarihinde kasaba dışında maskûn olmayan yerde attığı mermi kovanlarının diğer 9 mm. çapındaki tabancasına uyduğu 3.6.1974 günlü ekspertiz raporunda tespit edildiği, sanığın cebinde bulunan maktûl Cemalettin Çiftçi'nin arabasının kontak ve kapı bagaj anahtarlarının takılı bulunduğu üzerinde Zülfü Saka yazılı maskotun Zülfü Saka tarafından, öldürülmesinden önce maktûl Cemalettin Çiftçi'ye verilmiş olduğu,

Dosyadaki tutanaklar ile ölümlerin muayenelerini havi zabıt varakalarından vesair evrak ile duruşma zabıtnamelerinden, tanık beyanlarından, Isparta Ağır Ceza Mahkemesinin ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin kesinleşmiş ilamlarından anlaşılmiş ve ilamlarda münakaşa ve kabul edildiği gibi sanığın 15.10.1973 tarihinde parasına tamaen Cemalettin Çiftçi'yi öldürdüğünden dolayı Türk Ceza Kanununun 450/7 ve 1803 sayılı Af Kanununun 1/B maddesine göre 30 sene ağır hapis cezasına, 16.2.1974 tarihinde Filikri Tokgöz'ü yine parasına tamahen öldürmekten dolayı Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesine göre idam cezası ile mahkûmiyetine ve izinsiz ateşli silah bulundurmak suçundan dolayı da 6136 sayılı Kanunun 13 üncü maddesine göre bir yıl hapis ve 500 lira ağır para cezası ile cezalandırılmasına sanığın cezalarından başkaca kanunî ve takdîri sebeplerle indirme yapılmasına yer olmadığına Isparta Ağır Ceza Mahkemesince 4.2.1975 gününde Esas 1974/68, Karar 1975/16 sayılı ilamıyla oybirliği ile karar verildiği ve Yargıtay Birinci Ceza Dairesince de bu mahkûmiyet hükmününün 21.10.1975 tarihinde oybirliği ile onanmak suretiyle kesinleştiği anlaşılmiştir.

Yukarıdaki açıklamalar karşısında hükümlü Ahmet Mehmet Uluğbay hakkındaki idam cezasının yerine getirilmemesinde kamu adına herhangi bir yarar görülmediğinden Komisyonumuzca Anayasanın 64 ve Danışma Meclisi İhtizûğünün 86 ncı maddeleri gereğince hazırlanan Ahmet Mehmet Uluğbay hakkındaki ölüm cezasının yerine getirilmesine dair ekli kanun tasarisının Danışma Meclisine sunulmasına oy çokluğu ile karar verilmiştir.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere raporumuz saygıyla sunulur.

Rıfat BAYAZIT  
Başkan  
(Bulunmadı)

M. Fevzi UYGUNER  
Başkanvekili

Enis MURATOĞLU  
Sözcü

Serda KURTOĞLU  
Kâtip  
(Çekimselik gerekçem saklıdır.)

Alâeddin AKSOY  
Üye  
(Bulunmadı)

İbrahim BARANGİL  
Üye

Necip BİLGE  
Üye  
(Bulunmadı)

Bekir Sami DAÇE  
Üye

Halil ERTEM  
Üye

Necdet GEBOLOĞLU  
Üye  
(Bulunmadı)

Halil GELENDOST  
Üye

A. Pulat GÖZÜBÜYÜK  
Üye

S. Feridun GÜRAY  
Üye

İsa VARDAL  
Üye

Şerafettin YARKIN  
Üye  
(Muhalifim. Gerekçe eklidir.)

## ÇEKİMSERLİK OY GEREKEÇESİ

Anayasamızın yürürlükteki 11 inci ve 14/4 maddesine rağmen;

Memleketimiz ceza hukukunda ölüm cezasına yer verilmiştir. Türk Hâkimi Türk Kanunlarını uygulamaktan kaçınamayacağına göre, ölüm cezasıyla sonuçlanan ilamların öteki kazaî kararlar gibi infazı gerekmektedir.

Ancak, Anayasanın 64 üncü maddesi gereği ölüm cezalarının yerine getirilmesi kanun ile mümkündür.

Kanun koyucu, Yargıtayın zorunlu incelemesinden sonra kesinleşmiş bir hükmün yerine getirilmesini infazın kanunla kabul edilmesine bağlı tuttuğuna göre, oy vermemizde hukukî tartışmalara girişilmesine, dava dosyasının incelenmesine yer yoktur.

Oy vermede; ölüm cezasının yerine getirilmesinin kanuna bağlanıp bağlanmayacağıının değerlendirilmesi yapılacaktır. Bu değerlendirme hukuk dışında tamamen sosyal siyasal-vidanî bir değerlendirme olacaktır.

Değerlendirmenin doğruluğunu sağlayabilmek için şu hususların özenle göz önünde bulundurulması gerekir :

1. Suç sebebi ne olursa olsun, işlenen suç toplum için ne derece zararlı bulunursa bulunsun ölüm cezasının yerine getirilmesinde suçluya ıslah amacı yoktur.

2. Ölüm cezasının yerine getirilmesi, suçlu için gerçekte ceza infazı anlamını taşımaz. Zira infaz ile suçlunun vücudu ortadan kalkmaktadır. Suçlu gerçekte cezasız bırakılmaktadır.

3. Ölüm cezasının infaz edilmemesi suçlunun cezasının affı anlamını taşımaz. O, daima ölüm cezası mahkûmudur. Hayatını cezaevinde sürdürüp bitirmek zorundadır. Bu, işlediği suçun ağırlığına denk bir cezadır. Ölüm cezası hükümlüsü, infaz hukukunun suçlu lehine öngördüğü hiçbir hükümden yararlanamaz. Meselâ şartla salıverilemez. Müebbet hapis mahkûmu da değildir.

4. Ölüm cezası mahkûmunu hayatının sonuna kadar cemiyetten tecrit etmek cezadan beklenen içtimaf faydayı sağlar. Ölüm cezası yerine getirilirse, insan eliyle insan hayatına, suçun işlenmesinden çok sonra son verilmesi nedeniyle, maişeri vicdanda bir rahatsızlık, huzursuzluk doğar ve infazdan itibaren geçen zaman süresince bu vicdan huzursuzluğu gelişir, merhamete, acımaya dönüşür. Bu yönden de ölüm cezasını yerine getirmekte yarar yoktur.

5. Ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununu çıkarmak görevi Meclise verilmiştir. Meclis cezayı yerine getirmeme hususunda kanun ısdar edemez Meclise verilen yetki tek yönlüdür. O halde, kanunun oluşumu için gerekli safhalardan birinde gerekli oy çokluğu oluşmazsa ölüm cezası yerine getirilmeyecektir. Başbakanlık tezkeresi ilgili Meclis Komisyonuna gelip gerekli çoğunluğu sağlayamazsa infaz imkânsızlaşır. Komisyonundan sonra Meclis kanatlarından herhangi birinde çoğunluk sağlanamazsa yine kanun oluşmaz infaz imkânsızlaşır. Kanunu Devlet Başkanı imza etmezse yine infaz mümkün değildir.

Burada bir noktayı vurgulamakta yarar vardır : Komisyonunda oy verme durumunda olan bir üye «ben infaz doğrultusunda oy vereyim, takılacaksa Meclis kanatlarında takılınsın» diyememelidir. Vicdanen kanaatini belirtmek zorunda bulunan bir kimse, başkasının sorumluluğunu kendi oyuna dayanak yapamaz. Bunun gibi «Hâkim, Yargıtay idama hükmetmiş, ben onların kararlarının doğruluğuna güvenerek infaz oyu kullanırım, hata varsa günahını Hâkimler çeksinsin» de diyemez. Zira kanun ölüm cezası hükmü ile bu hükmün yerine getirilmesini birbirinden ayırmış, müstakil prosedüre tâbi tutmuştur. Hüküm ile infazı birbirine karıştırarak vicdan huzuruna varmak mümkün değildir. Oy verme görevini bu düşünce ile gereği gibi yerine getirmek imkânı da yoktur.

Yukarıdaki arz ve izah edilen hususlar göz önünde bulundurularak yapılacak değerlendirme ile Anayasanın 64 üncü maddesinin öngördüğü ölüm cezasının yerine getirilmesi kanununun oluşturulması, kendisinden beklenen amacı ancak şu hallerde gerçekleştirilebilir : Suçtan doğan zarar halen devam ediyorsa, suçlu ele geçer geçmez yargılanıp hüküm verilmesi kaydıyla, cezanın yerine getirilmesi kanununun ısdarı gerekir. Suçlunun ele geçtiği anda toplum huzuruna hâkim olunacak duruma gelinmişse artık infazda ferdi-içtimaf fayda yoktur, bilakis zarar vardır. Ormandan şehre sızan vahşi hayvan ne kadar masumu parçalarsa parçalasın, ele geçirilemezse hâkimiyet elden kaçırıldığı için öldürülmesine karar verilir. Bulununca karar yerine getirilir. Fakat diri yakalanıp demir kafese alındı mı, toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettiği takdir-

de, artık vahşi hayvanı ifna etmek yerine onu kafeste muhafaza etmek doğru olur. Öldürülmesinde hiçbir fayda yoktur. Tutsak edilenin toplum düzenine hâkimiyet teessüs ettikten sonra öldürülmesi intikam hissi ile izah edilebilir. İntikam ise Devlet olma ile bağdaşmaz.

Ölüm' cezasının yerine getirilmesi için kanun oluşturulması oylamasının söz konusu olduğu günümüzde topluma Devlet gücünün hâkim olduğu inkâr edilmez bir vakiadır. Suçluların ölüm cezalarının yerine getirilmesinde içtimai siyasi-ferdi bir fayda bulunduğu söylenemez.

12 Eylül'den bu yana girilen etkili operasyonlarla Devlet toplum düzenine hâkim olmuştur. Bu noktaya ulaşmanın gereği yerine getirilen ölüm cezalarının içtimai faydası vardır. Bu günkü infazlar için aynı faydanın bulunduğu söylenemez. 12 Eylül'den çok önce işlenmiş suçlardan ölüm cezası giymiş olanların bu cezalarının yerine getirilmesinde de bugün bir fayda bulunmamaktadır.

Buna rağmen Danışma Meclisi Genel Kurulunu ve Millî Güvenlik Konseyini oylarında vicdanlarıyla başbaşa bırakabilmek için çekimser oy kullanmakta fayda mülâhaza ettiğim cihetle infazın yerine getirilmesi hususunda olumlu ya da olumsuz oy kullanmamayı ve sonuç olarak çekimser kalmayı doğru gördüğümü saygılarımla arz ederim 1.7.1982

*Serda KURTOĞLU*  
Danışma Meclisi Adalet  
Komisyonu Üyesi

#### KARŞI OY GEREKÇESİ

1. Önce, karara muhalif kalmamın, hakkında idam cezası verilen kişiyle ve olayla hiçbir ilgisi yoktur.
2. Çok uzun bir süredenberi fikir yönünden ve ilke olarak, ölüm cezalarının hep karşısında oldum. Yani bir kanunla öldürme kararı verilmesini kabul edememişimdir. Ancak pozitif hukukumuzda bu cezaya yer verildiğine göre, yargı olarak yapılacak bir şey elbetteki yoktur.

Diğer yandan yine fikir olarak, ölüm cezasının en müessir bir ceza olduğu da bana göre kesin değildir. Belkide en müessir ceza, bir anda infaz edilip biten bir ceza değil, çektirilen cezadır. Bu nedenledir ki, 1950 yılından beri sık sık çıkarılan af kanunları, cezaların çektirilmesini engelleyerek müessiriyetini kaybettirmiştir.

Anayasamızın 64 üncü maddesinde, «... mahkemelerce verilip kesinleşen ölüm cezalarının yerine getirilmesine karar vermek Türkiye Büyük Millet Meclisinin yetkilerindedir.» hükmü yer almıştır. Bu hükme göre yasama görevi yapan meclislerin ölüm cezasının yerine getirilmesine olduğu gibi, bu cezanın yerine getirilmemesine karar verme de yetkileri içindedir. Benim oyum, yerine getirilmemesi yönündedir.

Böylece, infaz edilmeyecek bir ölüm cezası sonunda, hakkında idam kararı verilenin, idam hükümlüsü olarak ömür boyu cezaevinde kalmasının daha müessir bir ceza olacağını düşünmekteyim.

Arz ederim.

1 . 7 . 1982  
*Şarefettin YARKIN*

**Adalet Komisyonu Raporu**

*TC*  
*Danışma Meclisi*  
*Adalet Komisyonu*  
*Esas No. : 3/18*  
*Karar No. : 6*

22 Ekim 1982

**DANIŞMA MECLİSİ BAŞKANLIĞINA**

Ahmet Mehmet (Uluğbay) Ulubay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Başbakanlık Tezkeresi, 14 Ekim 1982 gün ve 06-2634 sayılı yazınız gereğince Komisyonumuzun 21 Ekim 1982 günlü 2 nci Birleşiminde görüşülerek adı geçen tezkere hakkında eski komisyonca düzenlenen 30.6.1982 gün ve Esas No. 3/18, Karar No. 63 sayılı rapor ve metin Komisyonumuzca da aynen benimsenmiştir.

Raporumuz Genel Kurula sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

*Rıfat BAYAZIT*  
Başkan

Serda KURTOĞLU  
Kâtip  
Bulunmadı.

*Necip BİLGE*  
Üye

Abdullah Pulat GÖZÜBÜYÜK  
Üye  
Bulunmadı.

*M. Fevzi UYGUNER*  
Başkanvekili

Yavuz ALTOP  
Üye  
Bulunmadı.

*Halil ERTEM*  
Üye

Beşir HAMİTOĞULLARI  
Üye  
Bulunmadı,

Turgut YEĞENAĞA  
Üye  
İmzada bulunmadı.

*Enis MURATOĞLU*  
Sözcü

*İbrahim BARANGİL*  
Üye

Halit GELENDOST  
Üye  
Bulunmadı.

*Ömer Adnan OREL*  
Üye

**ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN**

**Ahmet Mehmet Uluğbay Hakkındaki Ölüm Cezasının Yerine Getirilmesine Dair Kanun Tasarısı**

**MADDE 1.** — Yargıtay Birinci Ceza Dairesinin 21.10.1975 tarih ve 1975/975 Esas, 1975/3372 Karar sayılı ilamı ile kesinleşen, Isparta Ağır Ceza Mahkemesinin 4.2.1975 tarih ve 1974/68 Esas, 1975/16 Karar sayılı hükmü ile Türk Ceza Kanununun 450/7 nci maddesi uyarınca ölüm cezasına mahkûm edilmiş bulunan, Isparta ili, Merkez ilçesi, Yayla mahallesi, Hane 131, Cilt 7/2, Sahife 38'de nüfusa kayıtlı Osman oğlu, Zeliha'dan olma 21.3.1942 doğumlu, Ahmet Mehmet Uluğbay hakkındaki ölüm cezası yerine getirilir.

**MADDE 2.** — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

**MADDE 3.** — Bu Kanunu Adalet Bakanı yürütür.